

Pannon Egyetem által indítandó pszichológia alapképzési szak nyilvántartásba vétele

A MAB Testület 2023/8/VII/12 sz. határozata

A Testület nem támogatja a pszichológia alapképzési szak indítását a Pannon Egyetemen.

A Testület által elfogadott szakbizottsági indoklás a MAB Testület határozatához

A szakot felépítő tudományágaknak, szakterületeknek, valamint az ezeket megjelenítő ismeretköröknek és tantárgyaknak a jelzett kredittartományokhoz való illeszkedése nem megfelelő. Ennek oka, hogy a határtudományok-kutatásmódszertan esetében nem teljesül az előírt kreditmennyiség: az előírt 50 kredit helyett 40 kredittel jelenik meg a képzési programban (7. oldal).

A határtudományok-kutatásmódszertan ismeretkörbe tartoznak a szabadon választható tárgyak is, ez a megoldás azonban ellentmondásban áll a Nemzeti felsőoktatási törvény végrehajtási rendeletével, mely szerint „szabadon választható tantárgy esetében a felsőoktatási intézmény nem korlátozhatja a hallgató választását a felsőoktatási intézmények által meghirdetett tantárgyak körében.” A szabadon választható tantárgyak ismeretkörbe való sorolása korlátozást vezet be a hallgató számára, mert a teljes intézményi kínálatból szabadon választható, KKK-ban meghatározott 10 kredit így kötelezően választhatóként jelenik meg a képzési programban. Javasolt a szabadon választható tantárgyak ismeretkörbe való besorolásának megszüntetése.

A képzési program további problémája, hogy A viselkedés evolúciós alapjai című, 2 kredites tantárgy elsajátítandó ismeretanyaga és a megszerezhető kompetenciák alapján nem az Általános kompetenciákat fejlesztő bölcsészettudományi és társadalomtudományi ismeretek, hanem inkább az Általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok körébe tartozik.

A képzési program legnagyobb problémája, hogy túlságosan erős benne a klinikai hangsúly, ilyen arányokkal ez inkább egy mesterszintű képzés, vagy szakirányú továbbképzés keretei között képzelhető el. A vezetéspszichológiával együtt ez a terület a KKK szerint A pszichológia alkalmazása és története (összesen maximum 10 kredit) keretei közé illeszkedne, a képzési programban azonban mindkettő az Általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok között jelenik meg, jóval magasabb, a Karriertervezés című tárgyat is beleszámolva 23, anélkül 20 kreditértékben.

A képzés tantárgyleírásai és a hozzájuk tartozó szakmai tartalmak nem biztosítják a képzési cél, valamint az előírt kimeneti kompetenciák elérését a képzési időn belül. Ennek oka, hogy a képzési terv az akadémiai pszichológia bemutatására, valamint a pszichológiai kutatások módszertanának megismertetésére koncentrálna. A kutatási projekttervezési kutatási módszertant tartalmazó kurzusok között például van Kísérletvezérlés című tantárgy, kérdéses azonban, hogy a ma tanulóikat végző szakemberek milyen arányban fognak kísérleteket végezni. A programterv nem reflektál arra a tényre, hogy ma a pszichológia szakon végzetteknek csupán egy töredéke folytatja a kutatást, túlnyomó többségük a szerteágazó gyakorlati területeken fog elhelyezkedni. Az alapképzés feladata tehát az utóbbi előkészítése, reflektálva az aktuális igényekre, illetve problémákra, mint például a pszichológiai intervenció szükségessége, hatékonysága, tudományos alapjai.

Nem megfelelő a biológiai alapok tanításának egy félévre való redukálása, a tematikában szereplő címszavak közötti logika nem értelmezhető („az agy motoros funkciói, az alvás és az EEG jellegzetességei, motiváció és érzelmek, pszichoszomatikus betegségek”). A megadott szakirodalom egy középszintű tankönyv.

A pszichológia történeti bemutatása ugyan több tematikában is jelen van, de töredezetten és áttekinthetetlenül. A pszichológia gyakorlati tevékenysége alulreprezentált, a klinikum csak felületesen szerepel, a pszichoterápia fogalma, fajtái, problémakörei

teljességgel hiányoznak a tematikákból. Hiányzik továbbá az aktuális társadalmi-szociológiai problémák (globalizáció, a családi élet, a gyermekkép változásai, a nemi azonossággal, orientációval összefüggő kérdések) ismertetése, holott ezek nélkül az egyéni pszichológiai problémák nem érthetők meg és nem kezelhetők. A család, a családi élet és a gyermeknevelés problémaköre sem kap megfelelő hangsúlyt a tematikában.

Az alkalmazási területeket, az ezekhez kapcsolódó etikai és egyéb problémákat töredezetten és áttekinthetetlenül tartalmazza a képzési program. Az egy féléves Alkalmazott pszichológia tantárgyba három terület, a klinikai, a munka- és szervezet, illetve pedagógiai pszichológia, valamint a történetük is bekerült, de arra vonatkozó információt nem tartalmaz a tantárgyi tematika, hogy ennek a nagy mennyiségű ismeretanyagának a feldolgozását hogyan és milyen módszerekkel tervezik megvalósítani. A pszichológiai munka etikai kérdései a Szakterületi kutatás gyakorlati kérdései című tantárgy tematikájában szerepelnek.

A tanulástámogatás intézményi eszközrendszere és az oktatási módszertan bemutatása megfelelő. A gyakorlati képzés összhangban van a szak célkitűzéseivel, problémás azonban az önismereti foglalkozások gyakorlati jeggyel való értékelése. Az osztályozással nem egyeztethető össze az őszinte feltárulkozás, a nyílt kommunikáció. Az elmélet-gyakorlat aránya megfelel a szak KKK-ban meghatározott orientációjának (kiegyensúlyozott: 40-60 százalék). A megadott ismeretellenőrzési, értékelési módszerek megfelelőek.

A szakfelelős az intézménynek „akkreditációs” nyilatkozatot adott, teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT) egyetemi docens. Több éves oktatói és kutatói tapasztalattal rendelkezik, szakmai kompetenciája, kutatási területe összhangban van a szak képzési programjával, e szakterületen igazolt szakmai gyakorlattal és teljesítménnyel rendelkezik, megfelel a szakfelelőssel szemben támasztott követelményeknek.

Az egyes tantárgyak felelősei az adott területeken oktatói tapasztalattal rendelkeznek, hazai és nemzetközi publikációs tevékenységük, szakmai kompetenciájuk azonban több oktató esetében nincs összhangban a tantárgyakkal, amelyeknek felelősei. Az oktatói kör szaktárgyi jártassága, gyakorlata, tudományos aktivitása és eredményessége nem ad megfelelő háttérrel a szak alapszintű oktatásához. Például a Statisztika ismeretkör felelőse pedagógiai szakos tanár, tudományos fokozatát a neveléstudományok területén szerezte, a pszichológus végzettséggel nem rendelkezik, márpedig a KKK-ban kifejezetten pszichológiai statisztika szerepel. Az emelt szintű módszertani ismeretkör, valamint a HRM pszichológiai háttere című ismeretkör felelősei szintén nem rendelkeznek pszichológus végzettséggel. További probléma, hogy a Gazdaságpszichológia és a Deviancia és függőség című, elméleti szakmai ismeret átadására fókuszáló tantárgyak felelőseinek nincs tudományos fokozata, holott a MAB követelményei szerint „elméleti szakmai ismeret (ismeretkör/tantárgy) felelőse tudományos fokozattal bír, szakmailag kompetens oktató” kell, hogy legyen. A 16 főállású oktatóból mindössze hatnak van pszichológus végzettsége.

A képzés tárgyi feltételei rendelkezésre állnak; a korszerű infrastruktúra, beleértve a számítás- és oktatástechnikai felszereltséget, megfelelő.

Budapest, 2023. október 20.

Prof. Dr. Csépe Valéria
a MAB elnöke